

**DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
Faculty «Economic and Business»**

Scientific papers
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 1 (41)

Melitopol, 2020

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ	EDITORIAL BOARD
051 - Економіка	051 - Economy
Кальченко С.В. – д.е.н., доцент; Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (ТДАТУ)	Kalchenko S.V. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University (TSATU)
Карман С.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Karman S.V. – PhD, Ass. Prof., TSATU
Свиноус І.В. – д.е.н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет	Svinous I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Bila Tserkva national agrarian university
Череп О.Г. – д.е.н., професор, Запорізький національний університет	Cherep O.H. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zaporizhzhya national university
Чернявська Т.А. – д.е.н., професор, Державна вища професійна школа, м. Конін, Польща	Cherniavska T.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, State Higher Professional School, Konin, Poland
071 – Облік і оподаткування	071 - Accounting and taxation
Давидюк Т.В. – д.е.н., професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»	Davydyuk T.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National technical university "Kharkiv polytechnic institute"
Замула І.В. – д.е.н., професор, Житомирський державний технологічний університет	Zamula I.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Zhytomyr state technological university
Сокіл О.Г. - д.е.н., доцент, ТДАТУ	Sokil O.H. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
Трачова Д.М. – д.е.н., доцент, ТДАТУ	Trachova D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., TSATU
072 – Фінанси, банківська справа та страхування	072 – Finance, banking and insurance
Вдовенко Л.О. – д.е.н., доцент; Вінницький національний аграрний університет	Vdovenko L.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Vinnytsia national agrarian university
Гривківська О.В. – д.е.н., професор; ПВНЗ «Європейський університет»	Hryvkivska O.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, PHEI «European University»
Давиденко Н.М. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Dauidenko N.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Танклевська Н.С. – д.е.н., професор, Херсонський державний аграрний університет	Tanklevska N.S. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Kherson state agrarian university
Трусова Н.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Trusova N.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Тулай О.І. – д.е.н., професор, Тернопільський національний економічний університет	Tulai O.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Ternopil national economic university
Яцух О.О. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Iatsukh O.O. - PhD, Ass. Prof., TSATU
073 - Менеджмент	073 - Management
Васильківський Д.М. – д.е.н., доцент, Хмельницький національний університет	Vasykivsky D.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Khmelnytsky national university
Гудзинський О.Д. – д.е.н., професор, Національний університет біоресурсів і природокористування	Hudzynskyi O.D. - Doctor of Economic Sciences, Professor, National university of life and environmental sciences
Нестеренко С.А. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Nesterenko S.A. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Синяєва Л.В. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Synyayeva L.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Судомир С.М. – д.е.н., професор, Бережанський агротехнічний інститут	Sudomir S.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Berezhany Agrotechnical Institute
Ткач А.А. – д.е.н., Жешувська Політехніка ім. Ігнація Лукасевича, м. Ряшів, Польща	Tkach A.A. - Doctor of Economic Sciences, Polytechnic RZESOWSKIEJ, Ryashiv, Poland
075 - Маркетинг	075 - Marketing
Буднікевич І.М. – д.е.н., професор, Чернівецький національний університет	Budnikevych I.M. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Chernivtsi national university
Колокольчикова І.В. – к.е.н., доцент; ТДАТУ	Kolokolchikova I.V. - PhD, Ass. Prof., TSATU
Керімова У.К. – д.е.н., професор, Казахський національний аграрний університет, академік Національної академії наук Казахстану, м. Алмати, Казахстан	Kerimova Ukilai Kerimovna - Doctor Of Economic Sciences, Professor, Kazakh national agrarian university, academician of the National academy of sciences of Kazakhstan, Almaty, Kazakhstan
Легеца Д.Г. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Leheza D.G. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU
Серських Н.С. – к.е.н., доцент, ТДАТУ	Serskykh N.C. - PhD, Ass. Prof., TSATU
076 – Підприємство, торгівля та біржова діяльність	076 - Entrepreneurship, trade and stock-taking activities
Боравські П. – д.е.н., професор, Вармінсько-Мазурський університет, м. Ольштин, Польща	Bórawski P. - Doctor of Science, Professor, University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland
Волощук К.В. – д.е.н., професор, Подільський державний аграрно-технічний університет	Voloshchuk K.V. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Podilsky state agrarian and technical university
Демчук Н.І. – д.е.н., професор, Дніпровський державний аграрно-економічний університет	Demchuk N.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor, Dnipro state agrarian and economic university
Михайлов А.М. – д.е.н., доцент, Сумський національний аграрний університет	Mykhailov A.M. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Sumy national agrarian university
Севідова І.О. – д.е.н., доцент, Харківський національний аграрний університет імені В.В. Докучаєва	Sievidova I.O. - Doctor of Economic Sciences, Ass. Prof., Kharkov national agrarian university named after V.V. Dokuchaev
Яворська Т.І. – д.е.н., професор, ТДАТУ	Yavorska T.I. - Doctor of Economic Sciences, Professor, TSATU

Засновник

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Факультет економіки та бізнесу

УДК 631.1(06)

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) / За ред. С.В. Кальченка. – Мелітополь:
Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2020. - № 1(41). –
212 с.

Голова редакційної колегії (науковий редактор):

Кальченко С.В. – д.е.н., доцент кафедри бізнес консалтингу та
міжнародного туризму

Відповідальні за випуск збірника:

Карман С.В. – к.е.н., доцент, декан факультету економіки та
бізнесу
Кальченко С.В. - д.е.н., доцент кафедри бізнес консалтингу та
міжнародного туризму
Демченко І.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Комп'ютерна верстка: Демченко І.В.

Збірник наукових праць Таврійського державного
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Друкується за рішенням Вченої ради
Таврійського державного агротехнологічного університету
(протокол №04 від 24.12.2019 р.).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1
Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32
Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94

Digital Object Identifier System (DOI)

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською,
російською та англійською.
Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

Адреса редакційно-видавничого відділу:

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Навчальний корпус №2, кабінет 2.206
пр-т Б. Хмельницького, 18,
м. Мелітополь, Запорізька обл.
72312, Україна
тел./факс. (0619) 42-32-01
e-mail: sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ludsln2017@ukr.net

Підписано до друку 27.02.2020 р.
Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Ум.-друк. арк. 18
Наклад 150.

Мелітопольська типографія «Люкс»
ПП Верескун В.М. св. ДК № 1125
72312, м. Мелітополь, вул. Грушевського ,10
тел. (0619) 444511

Надруковано з готового оригінал-макету у Мелітопольській
типографії «Люкс»

© Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 1 (41), 2020

ЗМІСТ

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

- Баханова М.В., Сияєва Л.В.
КІБЕРАХРАЙСТВА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ... 5
- Демченко І.В., Гривківська С.М.
ДЕТЕРМІНАНТИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ... 13
- Шаульська Л.В., Кримова М.О.
HR-АНАЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В
НОВІЙ ЕКОНОМІЦІ..... 20
- Трусова Н.В., Вінченко І.І.
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ПЛАТФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА 27
- Трусова Н.В.
ДЕТЕРМІНАНТИ НАРОЩУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ 34
- ### ЕКОНОМІКА
- Біленко О.В., Карпенко А.В.
ПРОТЕКЦІОНІЗМ У МИТНІЙ ПОЛІТИЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 41
- Горлов Є.І.
СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ РЕГІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ
СЕРЕДОВИЩ, ЯК КАТАЛІЗАТОРУ ФОРМУВАННЯ ДІСВОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ 49
- Васильченко О.О.
МІКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ
ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ 56
- Захарченко О.Г., Леушина О.А.
АНАЛІЗ ЗМІН В СТРУКТУРІ ЕКСПОРТНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ..... 62
- Іртішева І.О., Сергійчук С.І., Рябець Д.М.
СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ІНДУСТРІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ 70
- Кальченко С.В., Єременко Д.В.
НАПРЯМИ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ ЯК СКЛАДОВА РЕГІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ..... 78

- Карман С.В., Мангул О.А.
ДОВЕДЕННЯ ЗАЛЕЖНОСТІ МІЖ РІВНЕМ ЕКОНОМІЧНОГО
РОСТУ ТА РІВНЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 84

- П'ятковська О.Р., Грیشнова О.А.
УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ МІГРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ:
МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК БАЗИС ДЛЯ
МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ..... 92

Трусова Н.В., Демко В.С.
СВІТОВА ПРАКТИКА ОЦІНЮВАННЯ
МУЛЬТИПЛИКАТИВНОГО ЕФЕКТУ ВІД
ІНВЕСТИЦІЙ В ІНДУСТРІЇ ТУРИСТИЧНИХ
ПОСЛУГ99

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андрєєва Л.О., Лисак О.І., Тебенко В.М.
ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
ТОРГІВЛІ108

Завадських Г.М.
СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ115

Збарський В. К., Грибова Д. В.
СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ФОРМА
МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА СІЛЬСЬКОГО
НАСЕЛЕННЯ125

МЕНЕДЖМЕНТ

Агєєва І.В.
РОЛЬ МЕНЕДЖЕРА В ЕФЕКТИВНОМУ
УПРАВЛІННІ ГОТЕЛЬНОМУ БІЗНЕСОМУ132

Антонюк В.П.
ПРОБЛЕМИ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА СПРЯМОВАНІСТЬ
РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ НА ЇХ ВИРІШЕННЯ139

Безгін К.С.
ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-
АКТИВНИМ ПЕРСОНАЛОМ В НОВІЙ
ЕКОНОМІЦІ151

Бочарова Н.О.
МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА В СИСТЕМІ
АДМІНІСТРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ158

Дороніна О.А., Алярова А.В.
АНАЛІТИКА ВЕЛИКИХ ДАНИХ ЯК
ПРОГРЕСИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МЕНЕДЖМЕНТУ
ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ165

Нестеренко С.А.
MANAGEMENT OF COMPETITIVE DEVELOPMENT
OF ENTERPRISES: METHODOLOGICAL ASPECT174

Розуменко С.М.
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЛОГІСТИЧНИХ
СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-
ТЕХНІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА180

Томчук О.В.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ДЕМОГРАФІЧНІ
УМОВИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ
В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ТЕРИТОРІЙ186

МАРКЕТИНГ

Власюк Ю.О., Педченко Г.П.
МОДЕЛЮВАННЯ ОБСЯГІВ ЗАМОВЛЕНЬ
ТА РІВНЯ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ197

Паромова Т.О., Хохлов М.М.
АНАЛІЗ АРХІТЕКТУРИ СИСТЕМ
ЕЛЕКТРОННОЇ РТВ РЕКЛАМИ203

**Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових
праць Таврійського державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного
(економічні науки)215**

Founder

Dmytro Motornyi Tavia State Agrotechnological University
Faculty Economic and Business

UDC: 631.1 (06)

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavia State
Agrotechnological University (economic sciences) / Ed.
S.V. Kalchenko. – Print: Melitopol typography «Lux», 2019. -
№ 1 (39). - 298 p.

Chairman of Editorial Board (scientific editor):

Kalchenko S.V. - Doctor of Science, Associate Professor of
Business Consulting and International Tourism Department

Responsible for the release of Scientific Papers:

Karman S.V. - Ph.D., Associate Professor, dean of Economic and
Business Faculty
Kalchenko S.V. - Doctor of Science, Associate Professor of
Business Consulting and International Tourism Department
Demchenko I.V. - Ph.D., Associate Professor of Finance, Banking
and Insurance Department

Imposed by Demchenko I.V.

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavia State
Agrotechnological University (Economic sciences) is included to
the list of scientific professional editions of Ukraine, in which main
results of dissertations may be published (Order of MES from
21.12.2015 №1328).

Published according to the decision of the Academic Council of
Dmytro Motornyi Tavia State Agrotechnological University
(Protocol №01 from 24.09.2019).
Certificate of state registration of printing mass media
KB №24284-14124 IIP from 24.12.2019.

ISSN 2519-884X

Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1

Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32

Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94

Digital Object Identifier System (DOI)

Materials are published in original languages - Ukrainian, Russian
and English.

The editorial board's views do not necessarily reflect the position
of the authors.

Address editorial and publishing department:

Dmytro Motornyi Tavia State Agrotechnological University
Academic building №2, office 2.206
Ave. B. Khmelnytsky, 18
Melitopol, Zaporizhzhya region.
72312, Ukraine
tel. / fax. (0619) 42-32-01
e-mail: sp_tsatu@tsatu.edu.ua, ludsinsin2017@ukr.net

Signed for publication 27.12.2019 y.

Format 60x84/8. Offset paper.

Times New Roman. Conventionally sheets: 18.

Copies: 150.

Melitopol typography "Lux"

PE Vereskun V.M.

Certificate no. 1125

72312, Melitopol, st. Grushevskogo, 10

tel. (06192) 444511

Printed with the finished layout in Melitopol typography "Lux"

© Dmytro Motornyi Tavia State Agrotechnological University

Scientific Papers of Dmytro Motornyi Tavia State Agrotechnological University (economic sciences)

№ 1 (39), 2019

CONTENTS

FINANCE, BANKING AND INSURANCE

Advokatova N., Tanklevskaya N.
AGRO PARKS OF FULL PRODUCTION CYCLE IN THE CONTEXT
OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SOUTHERN REGION OF
UKRAINE..... 5

Zaytseva O.I., Zhosan G.V.
OPERATING EFFICIENCY ASSESSMENT IN THE CONTEXT OF
IMPROVING GOVERNANCE BUSINESS PROCESSES..... 12

Zakharova N.Ju.
FINANCIAL STATEMENTS AS A BASIS FOR INFORMATION
PROVISION OF FINANCIAL MANAGEMENT ENTERPRISES..... 20

Kochetkov V.M., Trusova N.Ju., Demchenko I.V.
INFLUENCE FACTORS ON THE PAYMENT BALANCE AND
FINANCE STABILITY OF UKRAINE 29

Ryzha T., Fedorchuk O.
FINANCIAL SUPPLY OF THE ASSOCIATIONS OF
MANUFACTURERS OF MULTIPLE APARTMENT HOUSES 35

Tanklevska N.S., Zaitseva O.I.
INVESTMENT ATTRACTIVE MANAGEMENT IN THE
CONDITIONS OF THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION 44

Trusova N.V.
REGULATION OF THE SECTOR OF FINANCIAL SERVICES
MORTGAGE CREDITING OF SUBJECTS AGRARIAN PRODUCTION... 51

Chernodubova E.V., Martynov A.A.
BASIC APPROACHES TO DETERMINING THE EFFICIENCY
OF THE DIVIDEND POLICY OF ENTERPRISES 58

MARKETING

Voronianska O.V., Arestenko T.V., Yakyshik I.D.
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 66

Kulish T.V.
MARKETING RESEARCH OF CONSUMER BEHAVIOR
IN THE MARKET OF FRUIT PRODUCTS..... 72

Serskykh N.S.
CONTRACT AS A FORMAL PROCEDURE
IN CONSULTING PRACTICEIES 80

Trusova N.V., Yakyshik I.D.
THE FUNCTIONALITY OF THE MARKETING MECHANISM
ACTIVITIES AND ITS INSTRUMENTS IN THE SYSTEM OF AGRO
BUSINESS INNOVATIVE DEVELOPMENT 88

ECONOMY

Vasylichenko O.O., Baeva O.I.
ESTIMATION OF ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION
OF UKRAINE AND EU COUNTRIES 96

Kalchenko S.V.
PROVISION OF EXPORT-ORIENTED ACTIVITIES OF
THE AGRICULTURAL HOLDINGS ON THE BASIS OF
COOPERATION.....108

Kalchenko S.V., Demko V.S.
STRATEGIC DIRECTIONS OF THE TOURIST INDUSTRY
DEVELOPMENT IN THE ZAPORIZHYA REGION115

Zbarsky V.K., Gribova D.V.
CONCEPTUAL PRINCIPLES OF PROVIDING THE
DEVELOPMENT OF TOURISM SPHERE IN THE
PRIMORSKY REGIONS OF THE STEPPEN ZONE OF
UKRAINE122

Kovalova O.V.
ECONOMIC ANALYSIS OF THE PROVISION OF
NATIONAL FOOD SAFETY IN THE CONDITIONS OF
STRUCTURAL TRANSFORMATION129

Ortina G.V.
STRUCTURAL INTERACTION OF BUSINESS AND
GOVERNMENT AUTHORITY STRUCTURE AS THE
BASIS OF THE REAL ECONOMY FUNCTION.....138

Popova T.V.
CONCEPTUAL PRINCIPLES OF PROVIDING THE
EXPORT-ORIENTED ACTIVITIES OF THE FARMERS146

Pochernina N.V.
THEORETICAL-METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF
EVALUATION OF EFFICIENCY OF EXPORT-ORIENTED
TOURIST ACTIVITIES.....154

Tyreuov K.M., Espolov T.I., Kerymova Y.K., Alekseeva M.A.
EXPERIENCE OF THE KAZAKH NATIONAL
AGRARIAN UNIVERSITY IN THE TRANSFORMATION
INTO A WORLD-CLASS UNIVERSITY161

MANAGEMENT

Ahieieva I.V.
THE ROLE OF SELF-MANAGEMENT IN ACHIEVING
OBJECTIVES OF THE MANAGER IN THE
ORGANIZATION.....167

Zinovska S.I.
METHOD OF FORECASTING THE EFFECTIVENESS OF
MANAGEMENT OF THE EFFICIENCY OF PERSONNEL
USE AT FOOD INDUSTRY ENTERPRISES ON THE
BASIS OF CORRELATION-REGRESSION ANALYSIS173

Zhuravlyova I.V.
INTELLECTUAL CAPITAL AS A FACTOR OF
ECONOMIC SYSTEM INVESTMENT ATTRACTIVENESS 181

Kozakevich A.S.
EVALUATION OF THE EFFICIENCY OF
INVESTMENTS IN HUMAN CAPITAL OF ENTERPRISE ..191

Khodakivska M.Ju.
METHODICAL APPROACH TO FORMING
INVESTMENT STRATEGIES FOR DEVELOPMENT
OF MANAGER ACTIVITIES198

ACCOUNTING AND TAXATION

Voronynska O.V.
АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ФІНАНСОВИМИ
РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНА І
ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ВИТРАТАМИ.....208

Levchenko O.P.
SECTORAL FEATURES OF ACCOUNTING POLICY IN
ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE.....216

Sokil O., Ortina G., Oleksenko R.
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ
УКРАЇНИ.....222

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND STOCK-TAKING ACTIVITIES

Hreskiv O. B.
THE ROLE OF ORGANIZATIONAL CULTURE
IN THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES231

Diuk A.A.
THEORETICAL-METHODICAL CHARACTERISTICS OF
THE ROLE OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE
DEVELOPMENT OF MODERN ECONOMY238

Kolokolchykova I.V.
INTERESTS OF FRUIT AND BERRY MARKET
ENTITIES PRODUCTS OF THE SOUTH OF UKRAINE.....244

Kolos Z.V.
FORMATION OF EFFECTIVE MANAGEMENT OF
PRODUCTIVE POTENTIAL OF AGRICULTURAL
ENTERPRISES253

Konovalenko A.S.
BRAND MANAGEMENT OF MANUFACTURERS
OF CHILD FOOD PRODUCTS260

Pedchenko G., Vlasiuk Y.
MULTILATERAL STATISTICAL ANALYSIS OF
ENTREPRENEURSHIP CONDITION IN THE REGIONS
OF UKRAINE268

Yavorska T.I., Prus Ju.O.
MODELING FACTORS OF INCREASING THE
PROFITABILITY OF FARMERS AS A SMALL
BUSINESS ENTITIES277

Yavorska T.I.
FORMATION OF THE SECTORAL STRUCTURE OF
AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE.....286

**Requirements for articles published in
“Scientific papers of Dmytro Motornyi Tavria State
Agrotechnological University (economic sciences)”295**

УДК: (477)304.33:330.3; DOI: 10.31388/2519-884X-2021-43-12-21

Грицаєнко М.І., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
nick.grytsayenko@tsatu.edu.ua

ДОВІРА ЯК ІМПЕРАТИВ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДОМОГОСПОДАРСТВ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Анотація. Метою статті є дослідження впливу довіри на використання інвестиційного потенціалу домашніх господарств як чинника розвитку підприємництва.

За аналізом динаміки доходів і витрат сформульована гіпотеза про вплив на активність фінансового інвестування домогосподарств довіри населення до основних інститутів фінансового ринку. Побудована виробнича функція залежності фінансових інвестицій домогосподарств від розмірів їхніх доходів, а також рівня довіри населення банкам. Запропоновані заходи для підняття рівня довіри інститутам фінансового ринку та активізації інвестиційної поведінки домашніх господарств.

Ключові слова: довіра, домогосподарство, підприємництво, заощадження, інвестиції, інвестиційний потенціал, інститути фінансового ринку, виробнича функція, соціальний капітал

JEL code classification: Q10, H55, I38

*Hrytsaienko M.I., PhD in Economics, Associate Professor
Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University
nick.grytsayenko@tsatu.edu.ua*

TRUST AS AN IMPERATIVE TO USE THE INVESTMENT POTENTIAL OF HOUSEHOLDS IN THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP

Abstract. Setting objectives. The aim of the article is to study the impact of trust on the use of investment potential of households as a factor in business development.

Research results. The study used dialectical methods of cognition of processes and phenomena, including the monographic method (analysis of scientific achievements of domestic and foreign scientists on the investment potential of households, as well as trust), abstract-logical (theoretical generalizations and conclusions), the method of economic and statistical modeling (construction of the production function of the dependence of financial investments of households on the size of their income and the level of confidence in banks).

Based on the study of income and expenditure dynamics, the savings and investment behavior of households is analyzed. The hypothesis of the impact on the activity of financial investment of households of public confidence in the main institutions of the financial market, as well as other elements of social capital. The economic-statistical model (production function) of dependence of financial investments of households on the sizes of a salary, pension, incomes from business activity, and also level of trust of the population to banks is constructed. Measures are proposed to raise the level of trust in financial market institutions and intensify the saving and investment behavior of households.

Conclusions. Elements of scientific novelty are the formulated vision of the essence of trust in financial market institutions, as well as the production function of the dependence of financial investments of households on the size of their income, as well as the level of public confidence in banks.

The practical significance of the obtained results is the ability to identify aspects of the formation and use of trust as an imperative to realize the investment potential of households.

Keywords: trust, household, entrepreneurship, savings, investments, investment potential, financial market institutions, production function, social capital

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світового та національного

господарства однією з найактуальніших проблем для України є «... активна інвестиційна політика, яка б мала систему стратегічних і тактичних цілей, а також оцінку необхідних ресурсів для їхнього досягнення» [1, с. 86]. Макроекономічним індикатором соціально-економічного становища країни є ощадна та інвестиційна поведінка домашніх господарств, які одночасно виступають постачальниками економічних ресурсів і основними споживачами товарів та послуг. Збільшення доходів домашніх господарств обумовлює зростання їхньої ролі як суб'єктів інвестиційної діяльності, що не тільки капіталізують частину своїх доходів, спрямовуючи їх у різні фінансові інститути і реальне виробництво, а й через збільшення споживання опосередковано сприяють зростанню інвестицій через ріст платоспроможного попиту на ринку товарів і послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ощадної та інвестиційної поведінки домашніх господарств висвітлювалися у наукових працях багатьох дослідників, в тому числі закордонних, таких як Бровн С. [2], Ду П. [3], Іїла О. Й. [4], Іеміфохае О. [5], Явара Г. [6], а також вітчизняних – Бандури Т. І. [7], Кізими Т. [8], Коцюрубенко Г. [9], Лаврик С. С. [10], Циток Р. П. [11] та багатьох інших. Так, Бровн С., Буцціол А., Монтагнолі А. та Таилор К. досліджували роль фінансового консультування у формуванні структури інвестиційного портфеля домашніх господарств Великобританії [2]. Ду П. та Ченг Г. вивчали взаємозв'язок між конкуренцією в банківському секторі Китаю і неформальною фінансовою поведінкою китайських домогосподарств [3]. Іїла О. Й. зробив спробу дослідити вплив матеріальних цінностей на скорочення бідності серед сільських домогосподарств в Іджебу-Джеса, штат Осун [4]. Іеміфохае О. проаналізував вплив різних типів грошових переказів на бідність домогосподарств у сільських та міських районах та шести геополітичних зонах Нігерії [5]. Явара Г. наводив докази впливу доступу до формальних заощаджень на добробут домогосподарств в Гамбії. Зокрема, він вивчав, як доступ до формальних заощаджень може вплинути на такі результати домогосподарства, як загальні витрати, володіння активами тривалого користування,

витрати на охорону здоров'я і витрати на освіту [6].

Бандура Т. І. розрахувала інвестиційний потенціал домогосподарств у розрізі областей і проаналізувала їхню здатність до участі в інвестиційних процесах [7]. Кізима Т. розробила практичні рекомендації щодо активізації використання вітчизняними домогосподарствами основних інструментів інвестування заощаджень на фінансовому ринку України [8]. Коцюрубенко Г. обґрунтувала авторську точку зору щодо ролі грошових переказів у формуванні інвестиційного потенціалу домогосподарств [9]. Лаврик С. С. при аналізі інвестиційних можливостей населення розглянув проблеми, які стримують розвиток інвестиційної діяльності домогосподарств в Україні. Він вважає, що запорукою успішного залучення коштів населення із тіньової економіки може стати повернення довіри до банків, а також розвиток небанківських фінансових установ [10]. Циток Р. П. визначив, що заощадження домогосподарств України є резервним ресурсом національної економіки, що лише незначною мірою заходить на фінансовий ринок країни і використовується як інвестиційний ресурс [11].

Питання сутності довіри та її впливу на різноманітні аспекти життєдіяльності людини розкривали у власних дослідженнях численні науковці, в тому числі закордонні Бровн А. [12], Гуанг Й. [13], Плоої Д. Р. [14], Сіх Б. [15], Фукуяма Ф. [16], Штомпка П. [17], а також вітчизняні Алексеєнко Д. Д. [18], Андрущенко Г. І. [19], Біль М. М. [20], Буряк А. В. [21], Горбатюк В. І. [22], Зубова В. В. [23], Семенов А. Ю. [24], Федорів Т. В. [25] та багато інших. Так, Бровн А., Гаргуїло С. та Мегта Х. вивчали роль довіри в подоланні труднощів з отриманням доступу до фінансового капіталу для відкриття малого бізнесу в країнах, що розвиваються [12]. Гуанг Й. аналізував відмінності міських жителів, міських мігрантів, нових городян і сільських мігрантів Китаю з точки зору соціального капіталу та соціальної довіри [13]. Плоої Д. Р., Лионс А. та Кашіма Е. С. досліджували взаємозв'язок двох компонентів соціального капіталу – загальної довіри і мережевих ресурсів – з двома вимірами благополуччя – процвітанням і психологічним стресом – серед австралійських мігрантів

[14]. Сіх Б., ван Зіммерен Е., Попа Ф. та Фрісон Ч. у своїх дослідженнях фокусувались на структурах і механізмах, які необхідні для підтримки довіри, необхідної для ефективного функціонування інститутів колективних дій [15].

Алексеев Д. Д. аналізував роль довіри у підвищенні ефективності виробництва локальних суспільних благ з огляду на проблеми управління контрактним процесом і рівнем трансакційних витрат [18]. Андрущенко Г. І. аналізувала рівень довіри населення Дніпропетровської області до оточення і банківських установ [19]. Біль М. М. обґрунтував значення інституційної довіри як імперативу управління фінансовим забезпеченням регіону [20]. Буряк А. В. і Ласукова А. С. розглядали відновлення довіри до банків є один із заходів для забезпечення виконання загальнонаціональної програми реабілітації банківського сектору [21]. Горбатюк В. І. і Матузка Я. В. розкривали зміст суспільної довіри крізь призму теорії інституціоналізму та визначили її місце у складі фінансової культури системи управління державними фінансами [22]. Зубова В. В. досліджувала питання впливу фактору довіри на рівень депозитного ризику комерційного банку [23]. Семенов А. Ю., Бричко М. М. і Семенов В. В. у власному дослідженні були сфокусовані на сутності та значенні довіри на ринку сучасних фінансових послуг [24].

При визначенні сутності довіри більшість вчених пов'язувало її з певними очікуваннями. Так, Фукуяма Ф. підкреслював, що «довіра – це те, що виникає у членів спільноти при очікуванні того, що інші його члени будуть вести себе більш-менш передбачувано, чесно і з увагою до потреб оточуючих, у згоді з деякими загальними нормами» [16, с. 52]. Штомпка П. стверджував, що «довіра – це очікування того, що інші – люди, установи, організації – будуть діяти нам на користь: ефективно, чесно, порядно, безкорисливо, надійно» [17, с. 10]. З тим, що довіра є деяким авансом у людських відносинах стосовно майбутньої діяльності, згідна більшість науковців.

Незважаючи на значну кількість публікацій з даної проблематики, залишаються недопрацьованими питання сутності інвести-

ційного потенціалу домашніх господарств, його стану, а також особливостей фінансової поведінки домогосподарств в залежності від стану соціального капіталу та рівня довіри в суспільстві.

Вважаємо, що для визначення кількості ресурсів, які можуть бути спрямовані в інвестиційну сферу, а також для розробки відповідних заходів для стимулювання процесу трансформації заощаджень і поточних доходів домашніх господарств в інвестиції, важливою є оцінка інвестиційного потенціалу домашніх господарств, який пропонуємо розглядати як можливість і намір населення здійснювати заощадження та трансформувати їх в інвестиційні ресурси.

Формулювання цілей статті. Головною метою статті є дослідження ощадної та інвестиційної поведінки домашніх господарств у сучасній економіці, визначення сутності інвестиційного потенціалу домашніх господарств та впливу довіри на його використання.

Виклад основного матеріалу. Заощадження населення, які в розвинених країнах є основним джерелом інвестицій, утворюються в результаті розбіжності між рівнями отримання доходів та їхнього використання. В табл. 1 наведена динаміка середньомісячних доходів і витрат домогосподарств України.

Аналіз даних табл. 1 свідчить про те, що середньомісячні грошові доходи одного домогосподарства України за 2014-2019 рр. зростали щорічно в середньому на 21,8% і становили у 2019 р. 11145,04 грн. При цьому найбільшу питому вагу в грошових доходах мають оплата праці (62,3% у 2019 р.) і пенсії (17,8% у 2019 р.).

Доходи від підприємницької діяльності становлять відповідно 7,1%, доходи від власності (дивіденди від акцій та інших цінних паперів, відсотки по вкладах, доходи від здачі внайми нерухомості тощо) – лише 1,1%.

За 2014-2019 рр. грошові витрати домогосподарств зростали меншими темпами, ніж грошові доходи – щорічно в середньому на 19,2%. Переважну частину грошових витрат становили споживчі грошові витрати – у 2019 р. відповідно 90,1%.

Таблиця 1

**Динаміка середньомісячних доходів і витрат домогосподарств України,
грн. в середньому на 1 домогосподарство**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Середньо-річний темп росту, %
Грошові доходи, всього	4160,68	4676,00	5367,51	7146,28	8904,14	11145,04	21,8
у т.ч.:							
оплата праці	2228,02	2470,90	2914,70	4279,77	5391,23	6945,1	25,5
доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	238,50	286,19	325,14	365,32	592,77	792,91	27,2
доходи від власності	44,41	58,89	89,92	111,95	130,30	128,57	23,7
пенсії	1043,94	1116,92	1211,26	1400,77	1734,42	1982,59	13,7
Грошові витрати, всього	3692,19	4448,66	4948,62	6223,62	7438,06	8900,83	19,2
у т.ч.:							
споживчі грошові витрати	3338,30	4086,20	4528,23	5682,05	6742,77	8016,49	19,1
неспоживчі грошові витрати	353,89	362,46	420,39	541,57	695,29	884,34	20,1
з них:							
купівля нерухомості	1,2	9,96	14,63	7,79	16,82	41,37	103,0
капітальний ремонт, будівництво житла та інших будівель	19,66	13,55	9,71	22,34	23,89	39,63	15,1
купівля акцій, сертифікатів, валюти, вклади до банків	110,85	102,03	117,39	194,85	272,54	364,86	26,9
Залишок грошових коштів (особисті заощадження домогосподарств):							
грн.	468,49	227,34	418,89	922,66	1466,08	2244,21	36,8
%	11,3	4,9	7,8	12,9	16,5	20,1	x

Джерело: розраховано за даними державної служби статистики України

При цьому необхідно відмітити деяку інвестиційну активність домогосподарств – інвестиції в нерухомість відповідно зростали щорічно в середньому на 103,0%, у капітальний ремонт, будівництво житла та інших

будівель – на 15,1%, фінансові інвестиції (купівля акцій, сертифікатів, валюти, вклади до банків) – на 26,9%.

Особливу увагу при розгляді грошових витрат домогосподарств привертає показник

купівлі нерухомості, який за 2014-2019 рр. збільшився більше, ніж в 34 рази. Вважаємо, що, з одного боку, цей факт свідчить про бажання населення зберегти кошти від девальвації, особливо після кризового 2014-го року, з іншого – про недостатній рівень довіри до фінансових установ.

Різниця між грошовими доходами і витратами домогосподарств – це залишок грошових коштів, або особисті заощадження домашніх господарств, які характеризують рівень їхнього життя. За 2014-2019 рр. зали-

шок грошових коштів зростав щорічно в середньому на 36,8% і становив в 2019 р. 2244,21 грн., або 20,1% від середньомісячних грошових доходів одного домогосподарства. Безумовно, особисті заощадження домогосподарств можуть і повинні бути суттєвим джерелом інвестування – тобто значимим ресурсом економічного розвитку країни в цілому.

В табл. 2 наведені дані про динаміку депозитів домашніх господарств в розрізі валют.

Таблиця 2

**Динаміка розмірів депозитів домашніх господарств в розрізі валют,
млрд. грн.**

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Середньорічний темп приросту, %
Депозити домашніх господарств, всього, млрд. грн.	410,38	410,9	444,68	495,31	530,25	576,13	7,0
в т.ч.							
у гривнях	196,14	198,88	209,6	252,44	289,42	339,17	11,6
у доларах США	180,63	177,43	199,28	203,68	202,57	198,4	1,9
у євро	31,77	33,03	34,48	38,06	37,21	37,54	3,4
Питома вага гривневих депозитів у загальному обсязі, %	47,8	48,4	47,1	51,0	54,6	58,9	x

Джерело: розраховано за даними Національного банку України

За 2014-2019 рр. питома вага гривневих депозитів в їхньому загальному обсязі коливалась від мінімального значення 47,1% у 2016-му році до максимального 58,9% у 2019-му році. Середньорічний темп приросту депозитів домашніх господарств в середньо-

му за цей період становив 7,0% проти 36,8% – у залишку грошових коштів домогосподарств.

Більш наочно порівняння ланцюгових темпів росту розмірів відповідних показників наведені на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка ланцюгових темпів росту розмірів депозитів домашніх господарств та залишку грошових коштів, %

Джерело: розраховано за даними Національного банку України

Безумовно, вивчення інвестиційного потенціалу має будуватися на аналізі стану фінансів домашніх господарств і на вивченні мотивів ощадного та інвестиційного поведінки, які, в тому числі, визначаються макроекономічними умовами життя населення. В даний час в економіці України ускладнено прояв домашніми господарствами своєї активної конструктивної ролі. З одного боку, це пояснюється доходами населення, з іншого – мотивами, якими керуються забезпечені домогосподарства.

Вважаємо, що на ощадну та інвестиційну поведінку домогосподарств впливають основні елементи соціального капіталу, серед яких центральне місце посідає довіра (рис. 2). Так, **довіра**, що впливає на фінансові інвестиції домогосподарств, це, насампе-

ред, очікування додаткового доходу та захисту заощаджень від девальвації, які виправдались. Основні **норми**, що визначають фінансову поведінку домогосподарств, на наш погляд, це монетарна політика Національного банку України, механізм оподаткування доходів, інформаційна прозорість фінансового ринку та регулювання ринку цінних паперів. **Соціальні мережі** – це взаємодія домогосподарств з державою, бізнесом, інститутами фінансового ринку, а також наявна фінансова культура інвестування, інформованість населення у питаннях інвестування.

На жаль, в українському суспільстві панує недовіра інститутам фінансового ринку, зокрема банкам. На рис. 3 наведені дані стосовно довіри населення України до банків (за 5-бальною шкалою).

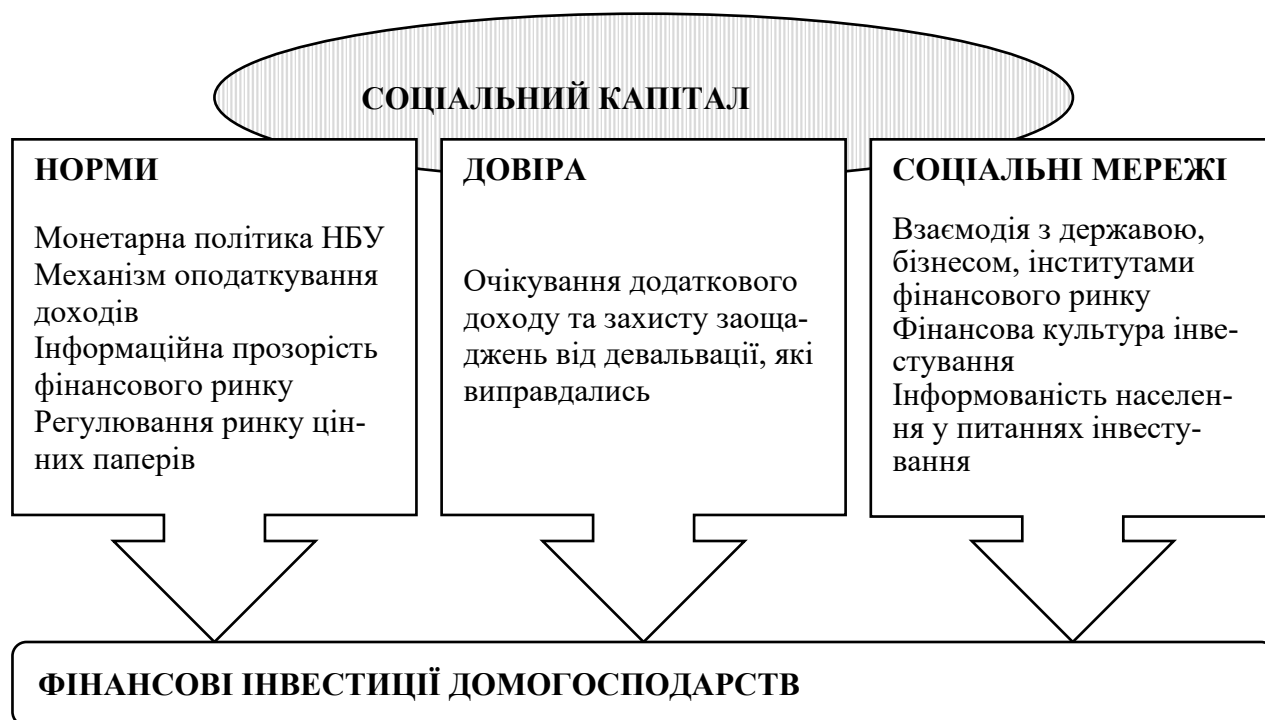

Рис. 2. Вплив соціального капіталу та його основних елементів на фінансові інвестиції домогосподарств

Джерело: складено на основі власних досліджень

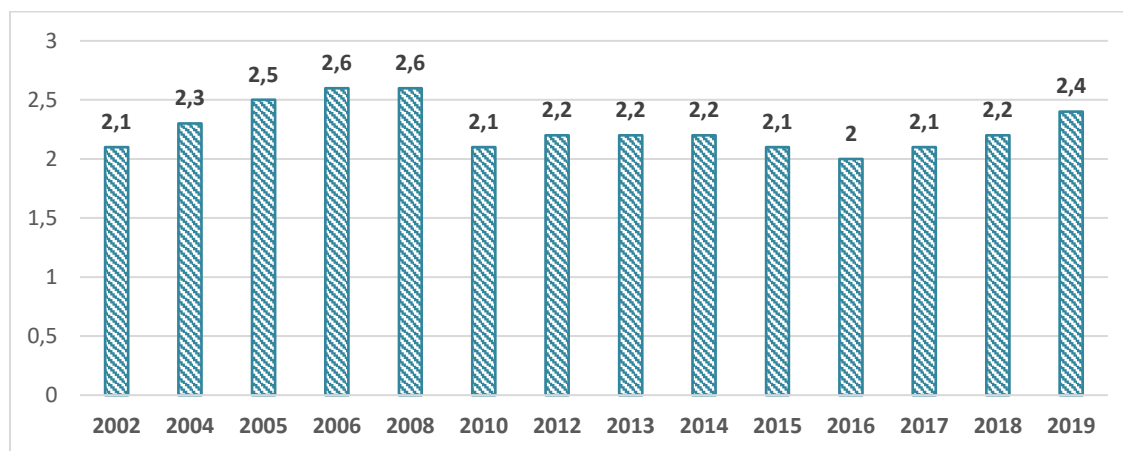

Рис. 3. Динаміка оцінки довіри населення до банків в українському суспільстві*

*Середній бал розраховувався для 5-ти бальної шкали, де 1 – повна недовіра, а 5 – повна довіра
Джерело: складено на основі даних соціологічного моніторингу [25]

Як бачимо, впродовж 2002-2019 рр. оцінка довіри населення до банків не перевищувала 2,6 балів при максимальній оцінці в 5 балів, що свідчить про наявність суттєвих проблем фінансового ринку, які потребують системних рішень.

Для характеристики інвестиційного потенціалу домогосподарств пропонуємо використати виробничу функцію, яка відображає залежність купівлі акцій, сертифікатів, валюти, вкладів до банку, в середньому на 1 домогосподарство в місяць, грн. (у) від чинників, за 2008-2019 рр., має наступний вигляд:

$$y = 0,0521 \times x_1^{0,7966} \times x_2^{-0,0585} \times x_3^{0,1186} \times x_4^{1,6999}, \quad (1)$$

де: x_1 – оплата праці в розрахунку на 1 домогосподарство в місяць, грн.;

x_2 – пенсія в розрахунку на 1 домогосподарство в місяць, грн.;

x_3 – доходи від підприємницької діяльності в розрахунку на 1 домогосподарство в місяць, грн.;

x_4 – рівень довіри банкам, балів (за максимальною оцінкою 5 балів).

Значимість рівняння множинної регресії в цілому оцінюється за допомогою F-критерію Фішера, розраховане значення якого дорівнює 96,63, що значно перевищує табличне значення ($F_{\text{табл}} = 4,12$). Тобто, з вірогідністю 95% побудована виробнича функція відповідає вихідним даним, її доцільно використовувати в подальших дослідженнях.

Показники ступеня і-ого аргументу відображають еластичність результативного показника в залежності від зміни факторних ознак. Так, найбільший вплив на результативний показник має саме довіра банкам – її зміна на 1% спричинить відповідну зміну інвестицій домогосподарств у фінансові інструменти на 1,7%. Відповідна зміна оплати праці в середньому на 1 домогосподарство в місяць супроводжуватиметься зміною результативного показника на 0,8%, доходів від підприємницької діяльності – відповідно на 0,12. В той же час збільшення розмірів пенсії в середньому на 1 домогосподарство на 1% навпаки, сприятиме зменшенню результативного показника відповідно на 0,06%.

Тобто на основі побудованої виробничої функції можна стверджувати, що саме довіра є одним із значимих факторів, що обумовлює роль домогосподарств в інвестиційній діяльності країни. Вважаємо, що для покращення довіри необхідно вжити системні заходи, в тому числі вдосконалити систему відносин між всіма суб'єктами фінансового ринку, ліквідувати його «ручне» регулювання, посилити боротьбу з корупцією та монополістичними угодами, створити нові ефективні фінансові інструменти, забезпечити інформаційну прозорість діяльності всіх фінансових інститутів. Вважаємо, що виправданню фінансових очікувань домогосподарств та

підвищенню їхньої економічної зацікавленості сприятимуть розробка та реалізація державної та регіональних програм інвестування, а також розвиток регіональної фінансової інфраструктури, які будуть спрямовувати залучені заощадження домогосподарств в першу чергу на вирішення місцевих економічних та соціальних проблем.

На наш погляд, важливою причиною низького рівня трансформації інвестиційного потенціалу домашніх господарств – особистих заощаджень – в інвестиційні ресурси є недостатній рівень фінансової грамотності населення. Саме тому необхідним елементом інституційних перетворень економіки України є формування ринково-орієнтованого домашнього господарства з високою фінансовою культурою населення – сукупністю традицій, норм та ідей, що відображають рівень фінансової грамотності, навички і поведінку людей в області фінансових відносин.

Висновки. Таким чином, на основі аналізу ощадної та інвестиційної поведінки домашніх господарств було встановлено, що важливим чинником, який впливає на неї, є довіра до інститутів фінансового ринку, зокрема до банків, сутність якої можна визначити як очікування додаткового доходу та захисту заощаджень від девальвації, які виправдались.

На наш погляд, побудована виробнича функція залежності фінансових інвестицій домогосподарств від розмірів оплати праці, пенсії, доходів від підприємницької діяльності, а також рівня довіри населення банкам може бути використана в прогнозуванні та подальших дослідженнях. Вважаємо, що реалізація різноманітних заходів з покращення довіри населення фінансовим інститутам є незаперечним інструментом залучення ресурсів домогосподарств в економічний оборот, який може сприяти використанню особистих заощаджень домогосподарств в якості потужного поштовху динамічного розвитку підприємництва та економіки країни в цілому. Перспективами подальших досліджень є вивчення аспектів формування та використання довіри як імперативу реалізації інвестиційного потенціалу домашніх господарств.

Список літератури:

1. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Інвестиційна привабливість України. *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*, 2017. Вип. 3. №. 1. С. 80–93.
2. Brown S., Bucciol A., Montagnoli A., Taylor K.. Financial Advice and Household Financial Portfolios. *Working Papers*. 2020. 15/2020, University of Verona, Department of Economics. <https://ideas.repec.org/p/ver/wpaper/15-2020.html>.
3. Du P., Cheng H. Banking Competition and Households' Informal Financing: Evidence from China Household Finance Survey. *Emerging Markets Finance and Trade*. August 2020. DOI: 10.1080/1540496X.2020.1784139.
4. Ijila O. J. Household Endowment and Poverty Reduction. *Journal of Human Ecology*. 2020. Vol. 72(1-3). Pp. 88-96. DOI: 10.31901/24566608.2020/72.1-3/3264.
5. Iyemifokhae O. The impact of remittances on household poverty. *International Journal of Business and Economic Development*. 2020. Vol. 08(02). DOI: 10.24052/IJBED/V08N02/ART-04;
6. Jawara H. Access to savings and household welfare evidence from a household survey in The Gambia. *African Development Review*. 2020. Vol. 32(2). Pp. 138-149. DOI: 10.1111/1467-8268.12423.
7. Бандура Т. І. Дослідження інвестиційного потенціалу Карпатського регіону (в інституційному секторі домогосподарств). *Регіональна економіка*. 2019. № 3. С. 124-133.
8. Кізіма Т. Фінансові інструменти залучення заощаджень домогосподарств до інвестиційних процесів: прагматико-аналітичний аспект. *Вісник THEU*. 2018. Вип. 4. С. 33-46.
9. Коцюрубенко Г. Грошові перекази та їх роль у формуванні інвестиційного потенціалу домогосподарств України. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2018. № 4. С. 104-116.
10. Лаврик С. С. Активізація інвестиційних можливостей домогосподарств у контексті детінізації економіки України. *Finance, accounting, banks*. 2018. Вип. 1. С. 121-128.
11. Циток Р. П. Заощадження домогосподарств як незалучений інвестиційний ресурс. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 74-80.
12. Brown A., Garguilo S., Mehta K. The Relentless Pursuit of Financial Capital for Micro-enterprises: Importance of Trust and Social Capital. *International Journal for Service Learning in Engineering Humanitarian Engineering and Social Entrepreneurship*. October 2011. Vol. 6(2). Pp. 78-97. DOI: 10.24908/ijlse.v6i2.3660.
13. Huang Y. Social capital and social trust in urban China. *Chinese Journal of Sociology*. September 2018. Vol. 4(4). DOI: 10.1177/2057150X18790083.
14. Plooy D. R. du, Lyons A., Kashima E. S. Social capital and the well-being of migrants to Australia: Exploring the role of generalised trust and social network resources. *International Journal of Intercultural Relations*. November 2020, Vol. 79, Pp. 1-12. DOI: 10.1016/j.ijintrel.2020.07.001.
15. Six B., Zimmeren E., Popa F., Frison C. Trust and social capital in the design and evolution of institutions for collective action. *International Journal of the Commons*. March 2015. Vol. 9(1). DOI: 10.18352/ijc.435.
16. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию : пер. с англ. М. : АСТ : Ермак, 2004. 730 с.
17. Штомпка П. Доверие в эпоху глобализации. *Социальная политика и социология*. 2006. №4. С. 8-15.
18. Алексеєнко Д. Д. Довіра як базовий елемент інституціонального середовища виробництва локальних суспільних благ. *Бізнес Інформ*. 2020. №4. С. 8–14. DOI: 10.32983/2222-4459-2020-4-8-14.
19. Андрущенко Г. І. Довіра населення Дніпропетровської області банківським установам: динаміка та актуальний стан. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи*. 2012. № 993, Вип. 29. С. 131-135.
20. Біль М. М. Інституційна довіра в системі управління фінансовим забезпеченням регіону. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2016. Вип. 5. С. 74-78.
21. Буряк А. В., Ласукова А. С. Довіра до банків: огляд світових та вітчизняних підходів до визначення змісту та основних каналів впливу. *Вісник СДУ. Серія : Економіка*. 2019. № 3. С. 26-32. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.3-3.
22. Горбатюк В. І., Матузка Я. В. Суспільна довіра в системі управління державними фінансами. *Фінанси України*. 2018. № 4. С. 93-106.
23. Зубова В. В. Довіра як фактор управління депозитним ризиком комерційного банку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 13. С. 39-44. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.13.39.
24. Семенов А. Ю., Бричко М. М., Семенов В. В. Довіра на ринку сучасних фінансових послуг в Україні та світі. *Науковий вісник ХДУ. Сер. : Економічні науки*. 2018. Вип. 32. С. 167-172.
25. Паращевін М. Результати національних щорічних моніторингових досліджень 1992–2019 рр. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. К.: ІС НАН України, 2019. С. 413-517.

References:

1. Hrytsaienko, H.I. & Hrytsaienko, M.I. (2017). Investment attractiveness of Ukraine. *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*, 3(1). 80–93 [in Ukrainian].
2. Brown, S., Bucciol, A., Montagnoli, A. & Taylor, K. (2020). Financial Advice and Household Financial Portfolios. *Working Papers*. 15/2020, University of Verona, Department of Economics. Retrieved from : <https://ideas.repec.org/p/ver/wpaper/15-2020.html>.
3. Du, P. & Cheng, H. (2020). Banking Competition and Households' Informal Financing: Evidence from China Household Finance Survey. *Emerging Markets Finance and Trade*. DOI: 10.1080/1540496X.2020.1784139.
4. Ijila, O. J. (2020). Household Endowment and Poverty Reduction. *Journal of Human Ecology*. 72(1-3). 88-96. DOI:

10.31901/24566608.2020/72.1-3/3264.

5. Iyemifokhae, O. (2020). The impact of remittances on household poverty. *International Journal of Business and Economic Development*. 08(02). DOI: 10.24052/IJBED/V08N02/ART-04;
6. Jawara, H. (2020). Access to savings and household welfare evidence from a household survey in The Gambia. *African Development Review*. 32(2). 138-149. DOI: 10.1111/1467-8268.12423.
7. Bandura, T. I. (2019). Study of the investment potential of the Carpathian region (in the institutional sector of households). *Regional economy*. 3. 124-133 [in Ukrainian].
8. Кізіма, Т. (2018). Financial instruments for attracting household savings to investment processes: pragmatic and analytical aspect. *Bulletin of TNEU*. 4. 33-46 [in Ukrainian].
9. Kotsiurubenko, H. (2018). Remittances and their role in shaping the investment potential of Ukrainian households. *ONEU Scientific Bulletin*. 4. 104-116 [in Ukrainian].
10. Lavryk, S. S. (2018). Activation of investment opportunities of households in the context of de-shadowing of Ukraine's economy. *Finance, accounting, banks*. 1. 121-128 [in Ukrainian].
11. Tsytok, R. P. (2018). Household savings as an uninvolved investment resource. *Economy and state*. 12. 74-80 [in Ukrainian].
12. Brown, A., Garguilo, S. & Mehta, K. The Relentless Pursuit of Financial Capital for Micro-enterprises: Importance of Trust and Social Capital. *International Journal for Service Learning in Engineering Humanitarian Engineering and Social Entrepreneurship*. October 2011. Vol. 6(2). Pp. 78-97. DOI: 10.24908/ijlsle.v6i2.3660.
13. Huang, Y. Social capital and social trust in urban China. *Chinese Journal of Sociology*. September 2018. Vol. 4(4). DOI: 10.1177/2057150X18790083.
14. Plooy, D. R. du, Lyons, A. & Kashima, E. S. Social capital and the well-being of migrants to Australia: Exploring the role of generalised trust and social network resources. *International Journal of Intercultural Relations*. November 2020, Vol. 79, Pp. 1-12. DOI: 10.1016/j.ijintrel.2020.07.001.
15. Six, B., Zimmeren, E., Popa, F. & Frison, C. Trust and social capital in the design and evolution of institutions for collective action. *International Journal of the Commons*. March 2015. Vol. 9(1). DOI: 10.18352/ijc.435.
16. Fukuiama, F. (2004). *Trust: social virtues and the path to prosperity*. M. : ACT : Ermak [in Russ.]
17. Shtompka, P. (2006). Trust in the age of globalization. *Social policy and sociology*. 4. 8-15 [in Russ.]
18. Aliksieienko, D. D. (2020). Trust as a basic element of the institutional environment for the production of local public goods. *Business Inform*. 4. 8-14. DOI: 10.32983/2222-4459-2020-4-8-14.
19. Andruschenko, H. I. (2012). Confidence of the population of Dnipropetrovsk region in banking institutions: dynamics and current situation. *Bulletin of KhNU named after VN Karazin. Series: Sociological research of modern society: methodology, theory, methods*. 993(29) C. 131-135 [in Ukrainian].
20. Bil', M. M. (2016). Institutional trust in the financial management system of the region. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*. 5. 74-78 [in Ukrainian].
21. Buriak, A. V. & Lasukova, A. S. (2019). Trust in banks: a review of global and domestic approaches to determining the content and main channels of influence. *Bulletin of the SSU. Series: Economics*. 3. 26-32. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.3-3.
22. Horbatiuk, V. I. & Matuzka, Ya. V. (2018). Public trust in the public financial management system. *Finance of Ukraine*. 4. 93-106 [in Ukrainian].
23. Zubova, V. V. (2019). Trust as a factor in deposit risk management of a commercial bank. *Investments: practice and experience*. 13. 39-44. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.13.39.
24. Semenoh, A. Yu., Brychko, M. M. & Semenoh, V. V. (2018). Trust in the market of modern financial services in Ukraine and the world. *Scientific Bulletin of KSU. Ser. : Economic sciences*. 32. 167-172 [in Ukrainian].
25. Paraschevin, M. (2019). Results of national annual monitoring surveys 1992-2019. *Ukrainian society: monitoring of social changes*. K. : IS of the NAS of Ukraine.